

Értesítés A Vöröskeresztől

Ezt a levelet a Vöröskeresztől kapta anyukám, miután évekig kerestette Endre bátyámat. Ez a levél szolgált teljes bizonyosságául annak a történetnek, amit anyukám valamikor 1943 végén egy magyar keretlegénytől tudott meg. Endre, az idősebbik bátyám, gyönyörű szép férfi volt. A MIKÉFE-nél tanult bőrdíszművességet. [A MIKÉFE-t 1842-ben alapították, azzal a céllal, hogy ott a földművelés, később a kertészet, illetőleg ipari szakmák tanulását tegyék lehetővé szegény családból származó, 14. évüket betöltött, négy középiskolát végzett zsidó fiúk részére. A MIKÉFE vallásos intézmény volt, kóser konyhát vezettek, és a tanulóknak kötelező volt részt venni a péntek esti istentiszteleten. -- A szerk.] Bőrdíszműves-modellező volt, elsőszériás, Magyarországon még nem gyártott új termékeket készített, a Szervita téri híres Csángó család üzletében dolgozott nagyon sokáig. Azt hiszem, egyszer kiment Párizsba is, hogy tovább képezze magát. Egy kicsit magának való volt, de nagyon jóképű és nagyon jólelkű volt. Endre velünk élt, mert nem volt nő. Először 1942-ben vagy 1943-ban hívták be munkaszolgálatra, vissza is jött. Mikor másodszor is elvitték, sokáig nem tudtunk róla semmit. Ettől a bátyámtól két tábori levelezőlapot is őrzök, amelyben, számomra érdekes módon, többek között az iránt érdeklődött az édesanyámtól, hogy én hogy viselkedek. És ebből arra a következtetésre jutottam, mikor már felnőttkoromban elolvastam a lapokat, hogy nem lehettem olyan nagyon kezes bárány, ha ő még onnan is az után érdeklődött, hogy én hogyan viselkedek. Elég lázadó természetem volt, de nem olyan látványosan lázadtam, hanem inkább hagytam, hogy mondják, amit akarnak. És egyszer jött valaki, aki ismerte őt, és ott volt. Fiatalabb volt, mint a bátyám, de együtt voltak, az illető nem volt zsidó, hanem katolikus, és gondolom, a kerethez tartozhatott. Nem volt az a tipikus keretlegény, ahogy emlegették őket, hanem jobb érzésű volt, és elmondta, hogy tulajdonképpen mi történt. Akik még megmaradtak, azokat elhelyezték egy istállóban. Aztán rájuk gyújtották az istállót, és ott bent égtek valamennyien. Ezek között volt az én idősebbik bátyám. Tehát ő később halt meg, mint a fiatalabbik bátyám, és ilyen szörnyű körülmények között [Endre feltehetően Dorosicsban halt meg. 1943. április 30-án Dorosics kolhozfaluban (Ukrajnában, Zsitomir és Korosten között) egy járványos betegekkel zsúfolt pajtát felgyújtottak. Itt 800 beteg volt, közülük talán tucatnyian menekültek meg, a többiek vagy bent égtek, vagy legéppuskázták őket a keretlegények, amikor az égő

pajtából menekülni próbáltak. -- A szerk.]